

Nr 18

Utlåtande i anledning av motion om en datacentral för registrering av försäkringar.

I den till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionen *II: 109* av herr *Börjesson* i Falköping hemställes, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av möjligheterna att införa en datacentral för registrering av försäkringar.

Motionären uttalar, att det ibland inträffar att ett försäkringsbolag inte har möjlighet att få sådana upplysningar om den försäkrade att bolaget anser det möjligt att bedöma om de i försäkringsavtalet givna villkoren är uppfyllda. Motionären anför, att svårigheter att konstatera huruvida en avliden person haft anställning under kvalificerande tid och därigenom uppfyllt villkoren för grupplivförsäkring i ett visst fall medfört att försäkringsbelopp ej utgått till en efterlevande anhörig.

En lösning på sådana problem vore enligt motionären att införa en datacentral, vilken skulle registrera alla försäkringar, försäkringstagare, anställningar och anställningars upphörande. Därmed skulle också lösas många av de problem som uppstår då försäkringsbrev förkommer.

Remissyttranden

Utskottet har inhämtat yttrande över motionen från försäkringsinspektionen — som bilagt yttranden från Arbetsmarknadens försäkringsaktiebolag (AFA), Kommunernas försäkringsaktiebolag (KFA) och Folksam — och har berett Svenska försäkringsbolags riksförbund tillfälle att yttra sig.

AFA upplyser, att livförsäkringsbeståndet i Sverige vid 1967 års utgång uppgick till inemot 190 miljarder kronor. Därav avsåg ca 14 % individuella försäkringar, 20 % frivilliga (ordinära) grupplivförsäkringar och återstående 66 % tjänstegrupplivförsäkringar, d. v. s. grupplivförsäkringar för vilka arbetsgivaren erlägger premien såsom en del av den anställdes löneförmåner. Den större delen av tjänstegrupplivförsäkringarna faller inom AFA:s område, som utgöres av LO:s sektor av den privata arbetsmarknaden.

I vad avser *tjänstegrupplivförsäkringar* framhåller *försäkringsinspektionen*, under hänvisning till de redogörelser som lämnats i de av inspektionen inhämtade yttrandena, att någon individuell registrering av försäkringstagarnas namn, personnummer eller adress inte sker. Individuella försäkringsbrev utställs inte. De aktuella anställningsförhållandena vid en arbetstagares död blir därför avgörande för frågan huruvida han åtnjöt försäkringsskydd vid sin bortgång. Det kan därvid ibland vara nödvändigt

Bihang till riksdagens protokoll 1969. 11 saml. Nr 18

att känna till hur lång tid den försäkrade varit anställd hos olika arbetsgivare.

Den nuvarande ordningen innebär att tjänstegrupplivförsäkringen kunnat administreras under ytterst enkla former. Ett krav på en fortlöpande individualregistrering på detta område skulle innebära att de administrativa vinsterna med nuvarande kollektiva ordning till väsentlig del skulle gå förlorade. — *AFA* uttalar i dessa frågor, att registreringen — med vissa angivna undantag — endast avser det antal årsarbetare, som varje arbetsgivare har att redovisa för försäkrad kategori av arbetstagare. Antalsregistreringen sker i efterhand sedan försäkringsåret gått till ända och ATP-uppgift för året föreligger. De på dylikt sätt försäkrade personerna kan under åren växla medan den försäkrade arbetstagarkategorin blir oförändrad. Kostnaderna för och besvären med en fortlöpande individualregistrering står enligt *AFA*:s mening ej i någon rimlig proportion till den ringa nytta en dylik registrering skulle medföra. — *KFA* anför, att det utmärkande för den typ av tjänstegrupplivförsäkringar som motionen åsyftar är att försäkringen avser ett anonymt arbetstagarkollektiv. En eventuell förpliktelse för bolagen att namnge alla försäkrade skulle därför i realiteten innebära ett förbud mot denna försäkringsform. Ett sådant förbud skulle framtvinga en individuell registrering av alla tjänstegrupplivförsäkrade och medföra ett oerhört ökat och fördyrat administrationsarbete. — *Folk-sam* uttalar liknande åsikt och anför vidare att nuvarande rutin med direkt kontakt med anhöriga, gruppforeståndare, arbetsgivare, försäkringskassor m. m. ändå måste bibehållas för att garantera tillfredsställande säkerhet för de ersättningsberättigade. — *Försäkringsinspektionen* tillägger, att även inom den s. k. frivilliga grupplivförsäkringen, som drivs till låga kostnader, det är vanligt med s. k. självadministrerande grupper, för vilka ingen individuell registrering hos försäkringsbolaget sker.

I remissyttrandena framhålls, att dödsfallsregleringen i praktiken inte möter några större svårigheter. *Försäkringsinspektionen* uttalar härom, att de efterlevande regelmässigt känner till var den avlidne varit anställd. Den siste arbetsgivaren kan oftast ge upplysning om tidigare anställning. Som en följd av den omfattande uppgiftsskyldighet till de allmänna försäkringskassorna rörande arbetsanställning som åligger arbetsgivaren kan vid behov kompletterande upplysningar i många fall hämtas från kassornas anställningsregistrering. Även i det i motionen relaterade fallet har man efter hand kunnat få in alla de uppgifter som krävdes för en riktig reglering. — *AFA* anför, att tjänstegrupplivförsäkringarna på statens, kommunernas, kooperationens och *AFA*:s områden bereder fullt försäkringsskydd redan efter fem dagars kontinuerlig anställning. Det är därför ytterst sällsynt, att vid en arbetstagares dödsfall uppgift ej kan erhållas om arbetstagarens anställningsförhållanden. Avgörande svårigheter av denna art har hittills inte förekommit under de mer än sex år som *AFA* meddelat tjänstegrupplivförsäkring. *AFA* anför även, att det knappast är att antaga att

arbetsgivare som försummar sin skyldighet att lämna uppgift rörande arbetsanställning till den allmänna försäkringskassan skulle på ett bättre sätt fullgöra en tilltänkt anmälningskyldighet till försäkringsgivare som meddelar tjänstegrupplivförsäkring. — *KFA* anför, att en hel rad var för sig sällsynta omständigheter måste föreligga på en gång för att den i motionen beskrivna situationen skall kunna uppstå. Det fordras att dödsfallet inträffat innan arbetstagaren arbetat fem hela dagar hos den arbetsgivare där han var anställd vid dödsfallet, att den avlidne inte har anhöriga eller andra närstående, som har reda på hans arbetsförhållanden under tiden närmast före den sista anställningen, samt att upplysning härom inte heller kan lämnas av den siste arbetsgivaren eller av försäkringskassan. Även *KFA* erinrar om skyldigheten för arbetsgivare att till allmän försäkringskassa lämna uppgift om arbetsanställning och anför att det inte torde bli bättre effekt, om samma uppgifter dessutom — eller i stället — lämnades till en datacentral. — Samma synpunkt framföres av *Svenska försäkringsbolagens riksförbund*. — *Folksam* uttalar, att det inom avtalsgrupplivförsäkringen ibland är nödvändigt att känna till hur lång tid den försäkrade varit anställd hos olika arbetsgivare. Utredningen har ibland tagit viss tid men aldrig varit omöjlig att genomföra.

I fråga om *individuell livförsäkring* anför *försäkringsinspektionen*, att samtliga försäkringar individuellt registreras hos bolagen och att försäkringsbrev tillställs försäkringstagarna. Om ett livförsäkringsbrev som är ett s. k. presentationspapper, d. v. s. bärare av rätten till ersättning, skulle förkomma, har man att enligt vissa regler låta »döda» försäkringsbrevet innan utbetalning sker. På visst håll registreras hos försäkringsbolaget livförsäkringsbrevets nummer men inte försäkringstagarens namn. Svårigheter kan här uppkomma om försäkringsbrevet förkommer. En förestående planerad omläggning till registrering efter personnummer kommer att lösa problemen även här.

Riksförbundet har inte funnit att förkomna försäkringsbrev innefattar problem av nämnvärd storleksordning. I de fall där t. ex. efterlevande varit ovetande huruvida avlidne varit individuellt livförsäkrad har livförsäkringsbolagen genom Svenska livförsäkringsbolags förening kunnat tillfrågas för undersökning i bolagens register. Regelmässigt har dessa förfrågningar kunnat besvaras. Från kommande årsskifte synes samtliga livförsäkringsbolag komma att ha personnummer-, födelsedags- eller namnregister för sina bestånd av individuell livförsäkring.

Riksförbundet framhåller beträffande andra försäkringar än livförsäkring att försäkringsbrev inte är bärare av rätten till ersättning, och möjligheter att konstatera förekomsten av försäkring torde praktiskt taget alltid föreligga.

I samtliga remissyttranden avstyrkes motionen eller ifrågasättes om den föreslagna utredningen skulle kunna leda till något praktiskt resultat.

Utskottet

Motionären anhåller om utredning av möjligheter att införa en data-central för registrering av försäkringar.

De frågor motionären berör torde främst gälla tjänstegrupplivförsäkringar och andra sådana grupplivförsäkringar med anknytning till viss anställning e. d., för vilka ingen individuell registrering av försäkringstagarna sker. Såvitt avser anställningsförhållanden sker emellertid registrering i annan ordning genom att arbetsgivare är skyldig att — i den mån Konungen inte medger befrielse — lämna uppgift till allmän försäkringskassa rörande arbetsanställning, som är avsedd att vara längre än fyra veckor, senast en vecka efter anställningens början. En motsvarande uppgiftsskyldighet föreligger i fråga om anställnings upphörande.

Svårigheter att inhämta erforderliga upplysningar för att konstatera hurvida försäkringsvillkor varit uppfyllda har ibland medfört att dödsfallsreglering kunnat ske först efter viss tids förlopp men har såvitt remissyttrandena utvisar inte i något känt fall medfört definitiv rättsförlust.

Såsom framhållits i remissyttrandena skulle de administrativa vinsterna med nuvarande kollektiva ordning till väsentlig del gå förlorade genom ett krav på fortlöpande individualregistrering.

Utskottet anser sig inte böra tillstyrka bifall till motionen utan hemställer,

att motion II:109 icke föranleder någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 18 mars 1969

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Möller (s), Oscar Carlsson (s), Axel Kristiansson (cp)*, Helge Karlsson (s), Karl Gustav Pettersson (s), Kilsmo (fp), fröken Stenberg (m), herrar Ernst Olsson (cp), Hansson (s), fru Diesen (m)*, herrar Ove Karlsson (s) och Axelson (fp);

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm (s), herrar Larsson i Borrbý (cp), Nilsson i Bästekille (m), fru Ekroth (s), herrar Johansson i Skärstad (cp), Johansson i Simrishamn (s), Andersson i Örebro (fp), fru Fränkel (fp)*, herrar Häll (s), Gadd (s), Aldén (s)* och Rosqvist (s).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.